

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 65 0 P 731613 24 Rev
Sarajevo, 19.12.2024. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u vijeću sastavljenom od sudija Fatime Imamović, kao predsjednice vijeća, Mirsade Čaušević-Dučić i Snježane Malešević, kao članica vijeća, u pravnoj stvari tužitelja Z.P. iz S., Ulica M.I. broj ..., protiv tuženih: 1. Federalne advokatske/odvjetničke komore FBiH iz Sarajeva, Ulica Obala Kulina bana broj 6, koju zastupa punomoćnik Bekir Gavrankapetanović, advokat iz Sarajeva i 2. Regionalne advokatske komore iz Sarajeva, Ulica Radićeva broj 2/III, koju zastupa punomoćnik Edina Jahić, advokat iz Sarajeva, radi zabrane diskriminacije, vrijednost spora 500,00 KM, odlučujući o reviziji tužitelja protiv presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj: 65 0 P 731613 19 Gž od 16.04.2024. godine, u sjednici vijeća održanoj 19.12.2024. godine donio je:

P R E S U D U

Revizija se odbija.

Odbija se zahtjev drugotuženog za naknadu troškova revizijskog postupka.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom Općinskog suda u Sarajevu broj: 65 0 P 731613 18 P od 12.07.2019. godine prvim stavom izreke odbijen je u cijelosti tužbeni zahtjev da se utvrdi da je tužitelj P.Z. advokat iz S., neposredno diskriminiran od strane Advokatske/Odvjetničke komore Federacije Bosne i Hercegovine, Ulica Obala Kulina bana broj 6, Sarajevo i Regionalne advokatske komore-Sarajevo, Ulica Radićeva broj 2/III, neprekidno od dana 05.08.2009. godine, kada je stupio na snagu Zakon o zabrani diskriminacije (SG BiH-59 od 28.12.2009. strana 17), kada je zatečen na neosnovanom i nezakonitom spisku advokata uspostavljenim po „abecednom“ redu za javno korištenje, koja diskriminacija neprekidno i danas traje. Stavom drugim izreke obavezan je tužitelj da prvotuženom naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 982,80 KM, sve u roku od 30 dana pod prijetnjom izvršenja.

Drugostepenom presudom Kantonalnog suda u Sarajevu broj: 65 0 P 731613 19 Gž od 16.04.2024. godine žalba tužitelja je odbijena i prvostepena presuda potvrđena. Odbijen je zahtjev tužitelja za naknadu troškova žalbenog postupka.

Protiv drugostepene presude tužitelj je blagovremeno izjavio reviziju iz svih razloga propisanim članom 240. ZPP-a, sa prijedlogom da se revizija usvoji i drugostepena presuda preinači.

Prvotuženi nije dostavio odgovor na reviziju.

Drugotuženi je dostavio odgovor na reviziju, u kome je predložio da se revizija odbaci kao nedopuštena, odnosno odbije kao neosnovana, uz naknadu troškova za sastav odgovora na reviziju u iznosu od 360,00 KM + PDV 17%.

Ispitujući pobijanu presudu u granicama razloga navedenih u reviziji, i po službenoj dužnosti u smislu člana 241. stav 1. Zakona o parničnom postupku¹ (u daljem tekstu ZPP), ovaj sud je odlučio kao u izreci iz sljedećih razloga:

U postupcima koji se vode po tužbama za zaštitu od diskriminacije, kakav je i konkretni postupak, revizija je uvijek dozvoljena u skladu sa članom 13. stav 2. u vezi sa članom 12. Zakona o zabrani diskriminacije².

Revizija je neosnovana.

Revizijski prigovor da je u postupku pred drugostepenim sudom učinjena povreda odredaba parničnog postupka iz člana 209. ZPP-a nije osnovan. Iako tužitelj ne ukazuje ni na jednu konkretnu povredu odredaba parničnog postupka, ovaj sud cijeni da je drugostepeni sud, pravilno primjenjujući odredbu člana 231. ZPP, u obrazloženju svoje presude ocijenio sve žalbene navode koji su od odlučnog značaja sa aspekta predmeta spora. Drugostepeni sud je prihvatio ocjenu dokaza izvedenih od strane prvostepenog suda jer je ista izvršena na osnovu odredbe člana 8. ZPP i tako utvrdio sporne činjenice odlučne za ovaj spor.

Predmet spora je utvrđenje diskriminacije.

Iz pravno relevantnih činjeničnih utvrđenja nižestepenih sudova proizilazi:

- da je tužitelj upisan u Imenik advokata koji se vodi kod Federalne advokatske komore pod rednim brojem 121.,
- da je tužitelj upisan u Imenik advokata koji vodi Regionalna advokatska komora pod rednim brojem 442.,
- da je tužitelj Regionalnoj advokatskoj komori 01.06.2019. podnio zahtjev za dostavljanje informacija kako, kada i po čijem prijedlogu, zahtjevu i osnovu je nastao nezvanični abecedni spisak advokata Advokatske komore FBiH,
- da je u Odgovoru na zahtjev broj: 696-1/15 od 08.10.2015. godine, Advokatska komora obavijestila tužitelja da se spisak advokata sa područja FBiH vodi kod Regionalne advokatske komore za sve članove, te da Advokatska komora FBiH ne učestvuje u pripremi i ažuriranju spiska, već formirane liste uzimaju od Regionalnih komora i kao takve ih objavljuju na svojoj web stranici,
- da je tužitelj Regionalnoj advokatskoj komori Sarajevo uputio prigovor zbog korištenja abecednog spiska advokata, te da je podnio i zahtjev u kome je predložio da se spisak Komore vodi i ažurira ne po abecednom spisku, već sa danom upisa u isti,
- da je u Zaključku Upravnog odbora Regionalne advokatske komore Sarajevo broj: 812-1/15 od 03.12.2015. godine, navedeno da je spisak ustanovljen prema abecednom redu zbog lakšeg snalaženja stranaka, pa da se Imenici neće mjenjati, ali da se pored imena i adrese advokata, može dodati rubrika o datumu upisa u imenik,
- da je tužitelj podnosio prigovore Ministarstvu pravde FBiH.

¹ „Službene novine F BiH“ broj: 53/03,93/05 i 19/06, 98/15

² „Službeni glasnik BiH“ broj: 59/09 i 66/16

Na osnovu ovako utvrđenog činjeničnog stanja, prvostepeni sud je zaključio da je tužbeni zahtjev neosnovan, uz obrazloženje da je utvrđeno da su u Spisku advokata za javno korištenje svi advokati navedeni po abecednom redu zbog ekonomičnosti uvida u isti, a ne zbog bilo kakvih različitih postupanja prema tužitelju u vidu isključenja ili ograničavanja u odnosu na ostale advokate FBiH. Također je zaključio da nije dokazano ni da su tuženi davali prednost bilo kojem licu ili grupi lica na osnovu upisa u Imenik advokata, a na koji bi način onemogućili tužitelja da ostvaruje na ravnopravnoj osnovi prava kao i ostali advokati navedeni u abecednom spisku advokata Advokatske komore Federacije Bosne i Hercegovine. Na temelju navedenog, prvostepeni sud je tužbeni zahtjev odbio.

Postupajući po žalbi tužitelja, drugostepeni sud je žalbu odbio i prvostepenu presudu potvrdio, prihvatajući činjenična utvrđenja i pravne zaključke prvostepenog suda u pogledu neosnovanosti tužbenog zahtjeva.

Neosnovano tužitelj u reviziji prigovara da je drugostepeni sud na utvrđeno činjenično stanje pogrešno primijenio materijalno pravo kada je odlučivao o tužbenom zahtjevu.

Protivno navodima iz revizije, nižestepeni sudovi su pravilno primijenili i odredbe članova 2., 3. i 15. Zakona o zaštiti od diskriminaciji (u daljem tekstu ZZD) kada su zaključili da tužbeni zahtjev za utvrđenje diskriminacije nije osnovan.

Prema odredbi člana 2. stav 1. ZZD diskriminacijom, u smislu ovoga zakona, smatrat će se svako različito postupanje uključujući svako isključivanje, ograničavanje ili davanje prednosti utemeljeno na stvarnim ili pretpostavljenim osnovama prema bilo kojoj osobi ili skupini osoba i onima koji su s njima u rodbinskoj ili drugoj vezi na osnovu njihove rase, boje kože, jezika, vjere, etničke pripadnosti, invaliditeta, starosne dobi, nacionalnog ili socijalnog porijekla, veze s nacionalnom manjinom, političkog ili drugog uvjerenja, imovnog stanja, članstva u sindikatu ili drugom udruženju, obrazovanja, društvenog položaja i spola, seksualne orijentacije, rodnog identiteta, spolnih karakteristika, kao i svaka druga okolnost koja ima za svrhu ili posljedicu da bilo kojoj osobi onemogući ili ugrožava priznavanje, uživanje ili ostvarivanje na ravnopravnoj osnovi, prava i sloboda u svim područjima života.

Odredbom člana 3. stav 1. i 2. ZZD definisani su oblici diskriminacije, tako što se pod neposrednom diskriminacijom podrazumijeva svako različito postupanje po osnovama određenim članom 2. ovog zakona, odnosno svako djelovanje ili propuštanje djelovanja kada je neko lice ili grupa lica dovedena ili je bila ili bi mogla biti dovedena u nepovoljniji položaj za razliku od nekog drugog lica ili grupe lica u sličnim situacijama, a pod posrednom diskriminacijom se podrazumijeva svaka situaciju u kojoj, naizgled neutralna odredba, kriterij ili praksa, ima ili bi imala učinak dovođenja nekog lica ili grupe lica u odnosu na osnove definirane u članu 2. stavu 1. ovog zakona u nepovoljan ili manje povoljan položaj u odnosu na druga lica.

Odredbom člana 15. stav 1. ZZD propisano je u svim postupcima predviđenim ovim zakonom kada osoba ili grupa osoba, na osnovu njima raspoloživih dokaza, učine vjerovatnim da je došlo do diskriminacije, teret dokazivanja da nije došlo do diskriminacije leži na suprotnoj strani.

Iz činjeničnih utvrđenja nižestepenih sudova proizilazi da se Imenik advokata vodi kod Advokatske komore FBiH kao javna knjiga i da se u Imenik advokata upisuju lični podaci

advokata, kao npr. datum diplomiranja, polaganja pravosudnog ispita, te broj i datum rješenja o upisu u Imenik advokata. Nadalje, Spisak advokata se vodi kod Regionalne advokatske komore nezavisano od Imenika, tako da se uspostavlja po abecednom redu i dostavlja u javnu upotrebu radi lakšeg snalaženja stranaka, sudija i drugih uposlenika. U spornom Spisku advokata su svi advokati upisani po abecednom redu, neovisno od datuma upisa u Imenik. Kako je utvrđeno da je Spisak advokata uspostavljen po „ abecednom “redu za javno korištenje, i kako su svi advokati navedeni po abecednom redu zbog ekonomičnosti i lakog uvida u isti, pravilno su nižestepeni sudovi utvrdili da tuženi nisu diskriminirali tužitelja po bilo kojem zaštićenom pravnom osnovu propisanim Zakonom o zabrani diskriminacije. Naime, tužitelj nije dokazao da se prema njemu različito postupalo u odnosu na ostale advokate FBiH, ili da su date prednost bilo kojem licu ili grupi lica na osnovu upisa u Imenik advokata, pa da je na taj način onemogućeno tužitelju da ostvaruje svoja prava na ravnopravnoj osnovi kao i ostali advokati navedeni u abecednom spisku advokata Advokatske komore Federacije Bosne i Hercegovine, što sve ukazuje da je tužbeni zahtjev neosnovan i da je kao takav pravilno odbijen primjenom citiranih odredbi Zakona o zabrani diskriminacije.

Pošto nisu ostvareni revizijski razlozi, kao ni razlog na koji ovaj sud pazi po službenoj dužnosti, to je primjenom odredbe člana 248. ZPP reviziju valjalo odbiti.

Odbijen je zahtjev drugotuženog za naknadu troškova sastava odgovora na reviziju u skladu sa odredbom člana 397. stav 1. u vezi sa članom 387. stav 1. ZPP-a jer ti troškovi nisu bili potrebni radi vođenja parnice.

Predsjednica vijeća
Fatima Imamović, s.r.